Euharistija u životu blaženog Ivana Merza

Kunac, Angela

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:202:979860

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2025-08-19**

Repository / Repozitorij:

Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split

SVEUČILIŠTE U SPLITU

KATOLIČKO-BOGOSLOVNI FAKLUTET

TEOLOŠKO-KATEHETSKI STUDIJ

ANGELA KUNAC

EUHARISTIJA U ŽIVOTU BLAŽENOG IVANA MERZA

Završni rad

Split, 2022.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKO-BOGOSLOVNI FAKULTET
TEOLOŠKO-KATEHETSKI STUDIJ

ANGELA KUNAC

EUHARISTIJA U ŽIVOTU BLAŽENOG IVANA MERZA

Završni rad
PREDMET: KRŠĆANSKA DUHOVNOST
MENTOR: prof. dr. sc. don Mladen Parlov

Split, 2022.

SADRŽAJ

Sažetak 4
Uvod 5
1. Lik bl. Ivana Merza 6
1. 1. Rano djetinjstvo i mladenačka dob 7
1. 2. Školovanje i odrasli život 8
2. Duhovnost i svetost života 9
2.1. Hrvatski orlovski savez 10
2.2. Djelovanje kao katolik laik 12
2.3. Odnos prema spolnosti i Kristovoj muci u Merčevim spisima 14
3. Euharistija u životu blaženog Ivana Merza 16
3.1. Euharistija kao vrelo života u Katoličkoj Crkvi 17
3.2. Misli blaženog Ivana Merza o euharistiji 19
Zaključak 22
1. Izvori 23
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI 25
ABSTRACT 26

Sažetak

U ovom ćemo radu promišljati o životu i djelu blaženog Ivana Merza te ćemo posebno istaknuti utjecaj svete euharistije na njegov duhovni život i djelovanje. U prvom dijelu rada prikazat ćemo blaženikovo odrastanje i školovanje. U drugom dijelu rada prikazati ćemo njegovu aktivnost u katoličkoj organizaciji pod imenom „Hrvatski orlovski savez“ te utjecaj književnosti i liturgije na njegov život i stvaralaštvo. U trećem dijelu rada prikazat ćemo utjecaj i snagu svete euharistije u Merzovom mladenačkom životu te posebno ljepotu Merzovih misli koje su nadahnute svetom euharistijom, a ostale su sačuvane u njegovoj pisanoj baštini. Blaženi Ivan Merz primjer je vjernika laika koji zajedno ujedinjuje svoju katoličku vjeru i ljubav prema domovini. Poseban je primjer mladima kojima je potreban lik bl. Ivana Merza kao istinskog životnog uzora koji se bori duhom i tijelom protiv zla ovoga svijeta te slavi Boga cijelim svojim bićem.

Ključne riječi: *Blaženi Ivan Merz, Euharistija, Hrvatski orlovski savez, književnost, liturgija.*

Uvod

Život i djelo blaženog Ivana Merza služe kao uzor autentičnosti kršćanskog življenja u prvoj polovici 20. stoljeća. Njegovo je djelovanje obilježilo život Crkve u Hrvata prošloga stoljeća. Kao i u svakom vremenu, Crkvi su potrebni svjedoci koji će biti „sol zemlje i svjetlo svijeta“ kako ih evanđelje oslovljava. U ovom ćemo se djelu posebno osvrnuti na značaj euharistije u životu blaženika. Euharistija kao najveća snaga Crkve, oslonac je Merzu tijekom cijelog njegovog duhovnog puta. Također ćemo se dotaknuti samog života blaženog Merza. Istaknut ćemo njegovo djetinjstvo i odrastanje. Osvrnut ćemo se na njegovo školovanje i djelovanje kao katolika laika u društvu.

Na poseban način istaknut će se srce njegova apostolata – euharistiju. Spomenut ćemo njegov bogat duhovni život koji je očevidan u njegovim spisima koje je ostavio u baštinu svim vjernicima. Naglasit ćemo njegov duhovni razvoj u različitim etapama odrastanja te utjecaj na hrvatsku katoličku mladež. Izuzev euharistije, književnost i liturgija načini su njegove proslave Boga usmenim i pisanim putem. Uočava se sklad blaženikovih misli, riječi i djela u njegovim spisima od kojih su najpoznatiji mladima „Plamen za visinama“, „Dnevnik“ te „Put k suncu“. Navedeni su spisi značajno utjecali na duhovno uzdizanje „Hrvatskog orlovskog saveza“ kojemu je blaženik bio su začetnik. Njegova je aktivnost ostavila utjecaj na mlade ljude te je poznato geslo njegova apostolata: Žrtva – euharistija – apostolat. Prema tom pravilu počeli su živjeti mnogi mladi ljudi koje je Merzov primjer života oduševio. Lik Ivana Merza ostaje neizbrisiv dokaz autentičnog, osvjedočenog djelovanja koje je obuhvaćeno Božjom ljubavi i milosti.

Njegova je veličina u odricanju od ovozemnih nagnuća i uzdizanja duše k Bogu, koji je izvor svega blaženstva. Dati život za ideale i ne posustati također je geslo koje uvodi u ovaj rad koji je nadahnut blaženikovim likom i povezanošću sa svetom euharistijom. Ona je uistinu glavna snaga Crkve pa tako i svakog vjernika koji se želi posvetiti i posvećivati druge kojima je okružen. U ovom ćemo radu navedene dijelove nastojati prikazati te među njima izdvojiti odnos blaženika prema svetoj euharistiji koja je bila srce njegova apostolata i snaga u cjelokupnom djelovanju.

1. Lik bl. Ivana Merza

Blaženi Ivan Merz jedan je od najboljih primjera svjedočenja katoličke vjere u Hrvata, barem kad je riječ o vjernicima laicima. Ivan Merz puno znači hrvatskim vjernicima, tim više što je jedan od rijetkih laika koji su svojim uzornim svetačkim životom svjedočili Isusa Krista. Upravo je zbog toga i pokrenut proces beatifikacije Ivana Merza. Postupak proglašenja pokrenut je 1958. godine u Zagrebu.[1] Proces se pokazao uspješan što se najbolje vidi po tome što ga je papa Ivan Pavao II. proglasio blaženim u rodnoj Banja Luci. Blaženi Ivan Merz nije ostavio traga u Crkvi u Hrvata isključivo kao pravovjerni vjernik koji je težio za suobličavanjem Kristu, nego je ostavio traga i na drugim područjima, poput politike i kulture.

On je među prvima počeo javno promicati kršćanske svjetonazorske ideje. Ivan Pavao II. za vrijeme posjeta Hrvatskoj u zagrebačkoj katedrali 1994. nazvao je Ivana Merza „istaknutim laikom u svjedočenju Evanđelja“[2]. Biti svjedokom Evanđelja znači nasljedovati Isusa Krista. Blaženi Ivan Merz to je sigurno i činio tako što je živio pobožno tijekom svoga zemaljskog postojanja. Redovno je išao na svetu Misu, na istoj se i pričešćivao. Sakrament euharistije za Merza je bilo uprisutnjenje Neba na zemlji. Kao što je euharistija središte života Crkve[3], tako je euharistija bila centar Merčeva života, jer je u njoj prisutan Isus Krist.[4] Blaženi Ivan Merz je tijekom života težio askezi kako bi postigao kršćansko savršenstvo ili jednostavno rečeno svetost života. Mnogo je molio, postio, čitao Sveto pismo, ali i učio druge znanosti kroz svoj studij.

Ivan je Merz bio jako religiozna osoba. Bez ikakvog opiranja prihvatio je svu vjeru Katoličke Crkve te je istu smatrao svojom majkom. Gajio je posebnu pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji te je živio po geslu: „S Marijom k Isusu“. Majka Marija bila je njegova zagovornica kod Isusa Krista. Tako je marijanska pobožnost jako oblikovala njegovu duhovnost. Upravo je u blaženoj Djevici Mariji vidio lik savršene žene u kojoj je našao na sve savršenosti koje niti jedna zemaljska žena nije posjedovala. Stoga B. Nagy piše: „Blažena Djevica Marija imala je posve određenu ulogu u Ivanovu životu; i to doznajemo iz njegova

[1] Usp. Božidar Nagy, *Ivan Merz. Istaknuti laik u svjedočenju Evanđelja*, Postolatura za beatifikaciju Ivana Merza, Zagreb, 1995., str. 3.
[2] *Isto*.
[3] Usp. Hrvatska biskupska konferencija, *Katekizam Katoličke Crkve*, KS, Zagreb, 2016., br. 893. (dalje: KKC)
[4] Usp. B. Nagy, *Nav. dj.,* str. 22.

dnevnika. Upravlja joj iskrene i dirljive molitve i zazive da ga čuva, štiti, da mu pomaže u životu, da ga očuva od moralnog zla, da mu sačuva čistoću duše.“[5]

1. 1. Rano djetinjstvo i mladenačka dob

Život mladog Ivana počinje 16. prosinca 1896. godine rođenjem u obitelji Merz u Banja Luci.[6] Njegov otac Mavro Merz bio je rodom iz Češke i bio je časnik u austrougarskoj vojsci te je bio postavljen u Banja Luci kao šef željezničke postaje. Njegova majka Terezija Mersch bila je židovskog podrijetla te je prešla na katolicizam poslije rođenja sina. Obitelj mladog Merza, iako je službeno bila katoličke vjeroispovijesti ipak je bila liberalna te njegovi roditelji nisu bili praktični vjernici. Tako je mladi Ivan Merz odrastao u slobodnom okruženju gdje je primio kvalitetan građanski odgoj i manire, ali bez čvrstog kršćanskog temelja.[7]

Već od mladih nogu Ivan Merz se pokazao kao vrlo talentiran dječak. Tako je imao sluha za glazbu te je svirao različite glazbene instrumente poput klavira i violine. Naučio je čitati vrlo rano i imao je dara za razumijevanje umjetnosti napose književnosti, što će se kasnije vidjeti po njegovim duhovno-teološkim rukopisima.[8] Iako je imao umjetničku dušu, bio je vrlo razigran kao dječak te je uz glazbeno obrazovanje učio francuski i engleski jezik te se aktivno bavio i različitim sportovima. Za bl. Ivana Merza se može reći da je pravo utjelovljenje izreke: U zdravom tijelu zdrav duh!. Važan izvor za poznavanje života Ivana Merza njegov je „Dnevnik“, kojega je počeo pisati sa sedamnaest godina na poticaj svoga omiljenog profesora dr. Ljubomira Marakovića.[9] Iako nije imao jake kršćanske temelje u svojoj obitelji dobio ih je u institucijskom odgoju. Prije nego li je upisao osnovnu školu u Banja Luci, gdje je kasnije završio i Realnu gimnaziju, pohađao je vrtić koji su vodile časne sestre Predragocjene krvi Kristove.[10]

No, tek na koncu gimnazijskih dana bl. Ivan Merz počinje ozbiljnije prodirati u Božje stvarateljsko i otkupiteljsko otajstvo. To se može vidjeti u njegovom gimnazijskom dnevniku gdje kao maturant piše: „*U fizici smo govorili o brzini svjetla… Bože, koliki li je svemir: sve svijetli, sve se kreće savršeno točno, sve je veliko, neizmjerno veliko. (…) A taj čitav svemir,*

[5] *Isto*, str. 25.
[6] *Isto*, str. 4.
[7] *Isto*.
[8] Ivan Merz, *Sabrana djela*. *Dnevnik 1914.-1928*., sv. 4., (ur. Božidar Nagy), Postulatura za kanonizaciju bl. Ivana Merza – Glas koncila, Zagreb, 2014., str. 19.
[9] B. Nagy, *Nav. dj.,* str. 5.
[10] *Isto.*

ono što se vidi i ne vidi, ono što se čuje i ne čuje, tko ravna tim pozorištem, tko je taj veličanstveni Duh koji to obuhvaća? ON je".[11]

Nakon osnovnog i srednjoškolskoga obrazovanja u Banja Luci Ivan Merz polazi na vojnu akademiju u Bečkom Novom Mjestu 1914. godine. Njegovi roditelji su htjeli kao i svi roditelji da njihovo dijete slijedi slične stope kao i oni, tako je Ivan trebao biti časnik po uzoru na oca Mavra. Međutim, sudbina je drukčije odlučila. Ivan se nije dugo zadržao u Vojnoj akademiji iz očitih razloga. Kako je Ivan Merz bio osjetljiva duša koja je bila hipersenzibilna na moralnu izopačenost koja je vladala u svijetu, a pogotovo na Akademiji, Ivan je tada imao i mnoge kušnje koje su ga odvraćale od vjere s jedne strane, ali i privlačile s druge još posvećenijem životu. To se najbolje očituje u sljedećem zapisu: „*Vjera moja izgleda da je slaba, misao na ono lijepo, uopće religiozni život kao da umire. (...) Nikad se nisam nadao da ima ovakvih ljudi. U prvi mah sam se zgrozio svemu, dapače sam i plakao*".[12]

1. 2. Školovanje i odrasli život

Napustivši Vojnu akademiju Ivan odluči upisati studij u Beču 1915. godine. Njegovi roditelji su teške muke sebi priznali da njihov sin nije za Vojnu akademiju te su pristali da upiše studij na Sveučilištu u Beču. No, na zahtjev svoje majke Ivan je morao upisati studij Prava, a ne studij Filozofije kako je on htio.[13] U Beču se Ivan susreo za modernim intelektualizmom i kulturom koja se temeljila na stečevinama prosvjetiteljstva te je bila u biti bezbožnička. Zapao je u intelektualnu krizu svoje vjere, koju je ipak odlučno odbacio time što je apsolutno i bezuvjetno prihvatio kršćansko Vjerovanje.[14] Kako je Beč bio grad izrazitih kulturnih uzdizanja, Ivan često posjećuje kazališne priredbe koje komentira u svojem Dnevniku te provodi puno vremena čitajući književnost. Studentsko razdoblje je vrijeme najvećih Merčevih duhovnih lutanja, naročito zbog sjećanja na svoju prvu mladenačku ljubav, djevojku Gretu. Uz sva ta lutanja i različita razmišljanja kao i duhovne borbe, Ivan Merz se svejedno jako veselio Pričesti kao i noćnome nebu iznad sebe koje bi svakodnevno promatrao.[15]

---

[11] *Isto*, str. 6.
[12] I. Merz, *Sabrana djela. Dnevnik 1914-1928*, str. 89.
[13] *Isto*, str. 105.
[14] *Isto*, str. 106.
[15] Usp. *Isto*, str. 109-111.

Iako je živio u okolini koja je bila jako pluralna te je bila pod utjecajem raznih liberalnih previranja tadašnjega vremena, Ivan je znao da je katolička vjera jedina prava vjera, tako i dolazi do izreke: Aut catholicus aut nihil,[16] što samo nagovještava radikalnost Merčeva poziva na život u vjeri gdje se moglo osjetiti njegovo potpuno posvećenje Bogu. Ivan Merz je po naravi bio jako uredan i organiziran te je isto tako i živio svoju vjeru, nastojeći da bude što čišća od poganskih previranja njegova vremena. Stoga pater Božidar Nagy piše: „*Vjera Ivana Merza nije bila apstraktna vjera u Boga. Bila je dosljedna u kršćanskom smislu jer je glavni predmet njegove vjere bio u prvom redu Isus Krist*."[17]

Tijekom Ivanovog studiranja u Beču izbio je Prvi svjetski rat (1914.-1918.) u kojemu je Ivan sudjelovao na talijanskom ratištu.[18] Tu se Ivan susreće sa svojim ljudskim sazrijevanjem, pogotovo kada vidi mnogo patnje, ali i Božje providnosti u priprostim vojnicima, koji su po Ivanu pobožniji od njega samoga. Tu se vidi i Merčeva skrupuloznost, primjerice kad sebe naziva „punom pokvarenosti".[19] Upravo su ratne strahote imale značajno djelovanje na Merčev rast u duhovnosti, zato i piše: „Bilo bi grozno kada ovaj rat ne bi imao nikakve duhovne koristi za me!"[20] Stradavanjima kojima je bio svakodnevno okružen utjecala su na njega tako što je uvidio da je sve ljudsko i materijalno prolazno te da je samo Bog vječan i nepromjenjiv. Zbog toga i piše o „*novospoznatome katolicizmu*",[21] odnosno svome obraćenju koje bi svaki katolik trebao prolaziti tijekom života pogotovo kroz sakrament pokore i pomirenja.[22]

2. Duhovnost i svetost života

Duhovni je život blaženika Ivana Merza bio uzor življenja kršćanstva u prvoj polovici 20. stoljeća. Osobito je uzor mladim osoba te intelektualcima koji su se deklarirali vjernicima. Ivan je Merz neosporno jedan od najvažnijih protagonista liturgije i liturgijskog življenja te samog liturgijskog pokreta među hrvatskom mladeži. Svojim djelovanjem postao je autentični svjedok koji objašnjava kako ono što se slavi u liturgiji formira svakodnevni život kršćanskog vjernika. „Crkva kao zajednica svoj duhovni život živi i izražava u liturgiji koja je službena

[16] *Isto*, str. 130.
[17] Božidar Nagy, „Ivan Merz - čovjek vjere i odgojitelj za vjeru." *Obnovljeni Život*, Vol. 52, No. 3-4., 1997., str. 284.
[18] Usp. I. Merz, *Nav. dj*., str. 193.
[19] Usp. *Isto*, 203.
[20] *Isto*, str. 299.
[21] *Isto*.
[22] Usp. KKC br. 1423.

molitva Crkve, službena molitva Zaručnice Kristove, razgovor između Zaručnice i božanskog Zaručnika. Nije samo Crkva kao cjelina Kristova Zaručnica, nego je to i svaka pojedina duša. Svaki kršćanin pozvan je stoga da se pridruži tom velebnom dijalogu koji se događa u liturgiji, što uključuje da je što temeljitije upoznamo i da se s njom više okoristimo.“[23] Blaženik je iznio nadahnjujuće misli u svojim spisima u kojima izlazi na vidjelo svo bogatstvo njegove duhovnosti i duhovnog življenja. „A tko je bolja učiteljica duhovnoga života od sv. Crkve, koja osim svog iskustva dugog dvije tisuće godina djeluje pod utjecajem samog Duha Svetoga; ima li boljih metoda od onih koje ona sama naučava. Pokucajmo, dakle, smjerno na njezina vrata i zamolimo je da nam Ona bude voditeljicom u našemu duhovnom životu; zamolimo je da naš ograničeno ništetni život postane dionikom Njezina beskrajnog unutarnjeg života, da se naša sitna duša proširi do neizmjernosti božanskoga života.“[24]

Svetost njegova života bila je znana još dok je bio živ; svi ljudi s kojima se susretao vidjeli su i osjetili njegovu posebnost, predanost Bogu te autentično kršćansko življenje. Ona se nije mogla skriti jer je zračila iz njegova bića; kao što zrake sunca osvjetljuju prostor, tako i njegovo djelovanje na zemlji osvjetljuje odnos njegove duše s Bogom koji je bio vidljiv onima s kojima se susretao. „Potrebno je promatrati Ivanov plodonosni život prije svega kao plod dubokog nutarnjeg sjedinjenja s Kristom. Njegov su ga krepostan način života, duboka poniznost, pobožnost prema euharistiji i Bl. Djevici Mariji, neustrašiva vjera, pokora i post učinili sposobnim da se do kraja suobliči Onome kome je uvijek htio biti sličan – raspetom Kristu koji život svoj daje za druge.“[25]

2.1. Hrvatski orlovski savez

Blaženi je Merz osnovao katoličku organizaciju za mladež pod nazivom *Hrvatski orlovski savez*. Temelji se na Katoličkoj akciji pape Pija XI., a uz Merza je postala katolička odgojna i prosvjetna organizacija. Bila je povezana s crkvenim vlastima, a članovi su se odgajali za apostole koji izgrađuju društvo za dolazak Kraljevstva Božjega. Katolička akcija, organizacija katoličkih laika nastala radi duhovne obnove i prožimanja javnog i društvenoga

[23] Franjo Podgorelec i Ivan Crnković, „Liturgijska duhovnost bl. Ivana Merza“, *Obnovljeni život*, Vol. 72., No. 2., 2017., str. 215.
[24] Ivan Merz, *Sabrana djela. Književnost, Liturgija, Katolička akcija*, sv. I., (ur. Božidar Nagy), Postulatura za kanonizaciju bl. Ivana Merza, Filozofski fakultet družbe Isusove – Glas Koncila, Zagreb, 2011., str. 174.
[25] Josip Grbac, Franko Markulić. Krepostan život blaženog Ivana Merza, u: *Riječki teološki časopis*, Vol. 23, No 1., 2015., str. 226.

života kršćanskim načelima, u suradnji s crkvenom hijerarhijom. Potaknuo ju je papa Pio XI. enciklikom *Ubi arcano Dei* (1922.), a organizirana je oko 1930. Djeluje po župama i među pojedinim slojevima i staležima (mladi, žene, odrasli). U pojedinim je zemljama imala „Glavno vijeće" (koordinacijski odbor) i „Tajništvo" pod nadzorom nekoga biskupa. U mnogim zemljama, pa tako i u Hrvata, označavala je novi vjerski zamah u već postojećem katoličkom pokretu.[26]

„Hrvatski orlovski savez" nastao je na temeljima Katoličke akcije i kao takav je izričito katolički orijentiran. Težnja hrvatskih katolika s prve polovice 20. stoljeća za aktivizmom u društvu potakla je blaženika na aktivno djelovanje i vodstvo organizacije koja je promicala vjerski život mladih. Organizacija je poticala mladež na aktivno djelovanje u društvu u skladu s načelima socijalnog nauka Crkve koji se tada počeo širiti preko socijalnih enciklika od strane poglavara Katoličke Crkve. Za Merza je neupitan katolicitet svih crkvenih pokreta. Tako, primjerice, jednom zgodom piše: „Kao dio duhovne pastve, Katolička akcija mora stajati pod vodstvom Sv. Stolice koja ima potpunu, vrhovnu i neposrednu vlast nad duhovnom pastvom u svim biskupijama svijeta i nad svakim pojedinim vjernikom; zatim mora stajati pod vodstvom mjesnih biskupa. Za ovo veliko načelo borilo se hrvatsko Orlovstvo tijekom ove godine i, hvala Providnosti, ovo je načelo i svestrano prihvaćeno."[27]

Prva polovica 20. stoljeća obilježena je značajnim stupnjem liberalizacije društva te je samim time bila potrebna Katolička akcija kao protuteža društvenim strujanjima. Liberalizam je potiskivao katoličanstvo i vjerske vrijednosti iz javnog života. Liberalizam te razne ideologije prve polovice 20. stoljeća, bili su poticaj mladim katolicima za djelovanje protiv struje vremena. Prvi je predsjednik Orlovskog saveza Ivo Protulipac, a blaženi je Merz prvotno bio tajnik organizacije. Ivan Merz postaje dušom orlovske organizacije, a kao najistaknutija osoba četvrte faze katoličkog pokreta u Hrvatskoj, unosi u orlovsku organizaciju misao Katoličke akcije, depolitizacije i hijerarhijske podređenosti orlovstva. Umro je ostavivši iza sebe solidno izgrađenu zgradu orlovske i orlovske organizacije. Bili su to redovi oduševljenih mladića i djevojaka, okupljenih iz sela i grada za uzvišene ideale. Spremni na žrtvu, odricanje i u težnji da u sebi izgrade potpune ljude, da budu sljedbenici značajnog gesla: *Žrtva – euharistija i apostolat*.[28]

---

[26] Usp. Hrvatska enciklopedija mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno (29.4.2022.), https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=30900.
[27] I. Merz, *Sabrana djela*. sv. I., str. 402.
[28] Usp. Lav Znidarčić, „Križarska organizacija. Životno djelo Ivana Merza", u: *Obnovljeni život*, Vol. 52, No.3-4., 1997., str. 252.

Blaženik je stavio naglasak na cjelovit odgoj čovjeka koji obuhvaća njegov um, volju, tijelo i srce. Tako je osmislio geslo cijele organizacije koje je bilo i geslo njegova autentičnog života. U njegovom djelu „Plamen za visinama“ stoji napisano: „Moramo svu pažnju posvetiti odgoju samih sebe i studiju katolicizma koji mi, nažalost, ne poznajemo ni malo bolje od kakvog pučkoškolca. Stvoriti velike ljude jest cilj svenarodnog Katoličkog pokreta.“[29]

Organizacija je imala vlastiti priručnik vladanja. Osnivanje „Hrvatskog orlovskog saveza“ predstavljalo je velik dobitak na idejnome planu jer je Savez kao dio programa preveo, preuredio i tiskao „Zlatnu knjigu“ koja je precizno određivala vjerske i kulturne dužnosti članova društva, definirajući Orlovstvo kao „katoličku organizaciju hrvatske omladine“ sa svrhom njezina udruživanja i odgoja u vjerskom, obrazovnom, umnom, ćudorednom, socijalnom i tjelesnom pogledu. Samim time „Zlatna knjiga“ predstavljala je idejno-duhovni priručnik hrvatskog Orlovstva sadržavajući sva vjerska i moralna načela kojih se član organizacije trebao držati i provoditi ih u životu te je odredila kompetenciju vrhovne crkvene vlasti (hrvatskoga episkopata) nad Savezom.“[30]

Organizacija je uspješno djelovala do blaženikove smrti. Nakon Merčeve smrti povijesno – politička situacija je onemogućavala rad organizaciji pa se nikada više nije predstavljala pod tim imenom. Merčev lik nije nestao iz svijesti hrvatskih katolika laika, a važnost mu je prepoznala i Sveta Stolica. Tako je, primjerice, papa Benedikt XVI. nazvao blaženog Merza „iznimnom pojavom“.

2.2. Djelovanje kao katolik laik

Blaženi je Ivan cijeli život živio kao istaknuti katolik koji je živio poziv vjernika laika. Iako je bio laik, držanje i život su mu odavali dojam duboke posvećenosti, pa ga se može smatrati modernim posvećenim laikom. Iako nije bio svećenik, odvažio se na život u čistoći pa je dao zavjet blaženoj Djevici Mariji za svoju čistoću. On je ozbiljno shvatio Božji poziv na svetost jer je svaki član Crkve pozvan na savršenstvo. Blaženik je velik naglasak u duhovnom životu stavljao na vjernost nauku Crkve te papinskim enciklikama i dokumentima Crkve. Značajna je njegova ljubav i predanost vlasti i nauku svete Crkve: „Konačna svrha ljudi jest da dođu u Kraljevstvo Kristovo. Jedino po Crkvi će doći u nj i postići svoju konačnu

[29] Ivan Merz*, Plamen za visinama, Misli sluge Božjega Ivana Merza*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove – Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, Zagreb, 1999., str. 76.
[30] Usp. Saša Ceraj, Povijesni razvoj i važnost djelovanja hrvatskog Orlovstva, u: *Obnovljeni život*, 71 (2016.) 1, str. 49-50.

svrhu. Slijedi, dakle, da sve u svijetu, sav svjetovni poredak mora služiti da ljudi pripojeni Crkvi i tako Kristu, uskrsnu na vječnost.“[31]

Merz je bio izuzetan intelektualac te poliglot koji je sva znanja i vještine usmjerio na proslavu Boga u svijetu u kojemu je živio. Po završetku studija dolazi u Zagreb i postaje profesor francuskoga i njemačkoga jezika u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji. Tu službu obavlja sve do smrti. Tijekom šest godina boravka u Zagrebu sve svoje slobodno vrijeme posvećuje apostolskoj djelatnosti u katoličkim organizacijama za mladež. Jedan je od najzauzetijih promicatelja liturgijske obnove i euharistijskoga života u Crkvi u Hrvata.[32]

Poznat kao katolički aktivist, u društvenom se životu isticao sudjelovanjem u aktivnostima i organizacijama koje su izgrađivale zajednicu Crkve. Poznata je njegova misao u kojoj se iščitava poimanje vlastite uloge u navedenim aktivnostima: „Služit ću Bogu kao korektiv u katoličkim organizacijama, jer spoznajem permanentne odstupe od pravih doktrina.“[33] Naveli smo njegov značajan doprinos „Hrvatskom orlovskom savezu“ u kojemu su objedinjene glavne crte njegova djelovanja kao katolika laika. Blaženik se ističe i svojim djelovanjem na područjima književnosti i liturgije te su one preslika njegovih težnji za pronalaskom Boga u svemu.

Sadržaj njegovih predavanja, govora i općenito aktivnosti oslikavao je njegovu dušu koja je u svemu vidjela prst Božji, odnosno, Božje djelovanje u ljudima, događajima i samoj povijesti. Književnost je zaokupljala duh blaženika te je bila sredstvo u traženju smisla života, morala te u konačnici istine. Njegovo je zanimanje za književnost i umjetnost bilo odskočna daska za dolazak do raznih spoznaja o životu i istinama života. Tako je odlučio postati književnikom te se posvetio studiju francuske književnosti. Merz je svoj talent i spoznaje iz književnosti posvetio promicanju i širenju katoličke vjere i svih njenih bogatstava. Analizirao je brojne tekstove o djelima francuskih književnika te je u svakom djelu znao prepoznati naznake vjere i egzistencijalnih poruka onima koji se nazivaju vjernicima te ih interpretirati na veoma duhovan način. Tako je Merz uputio pismo prijatelju Mati Blaškoviću o francuskoj književnosti te ističe Maritainovo djelo „Art et scolastique“ te veli: „Ova će vam se knjiga svidjeti jer će Vas odvesti do najviših vrhunaca gdje se vječna, nestvorena Ljepota zrcali u stvorenoj. Mislim da bi ovo poznavanje katoličke nauke o Ljepoti, lijepomu i lijepoj umjetnosti moralo pratiti kršćanina u prosuđivanju svih vrsta umjetnina. Nažalost, mi smo svi

[31] Ivan Merz, *Plamen za visinama…*, str. 44.
[32] Usp. I. Merz, *Sabrana djela,* sv. I., str. 21.
[33] Zdravko Matić, Krešimir Lagetar. Djelovanje Ivana Merza u Hrvatskome katoličkom pokretu, u: *Obnovljeni život*, 68 (2013.) 3, str. 336.

danas tako liberalno uzgojeni da se zagrijavamo za djela kod kojih je idejni sadržaj tako plitak. Mislim da mi katolici često u tome griješimo što ne polažemo dovoljno pažnje na ideju.“[34] Ivan Merz je napisao nekoliko knjiga te vlastiti dnevnik. Izuzev književnosti, njegova preokupacija bila je liturgija. Njegova povezanost s liturgijom najznačajnija je crta cjelokupne duhovnosti blaženika. Iz liturgije je svakodnevno crpio snagu za apostolsko djelovanje te je svoje iskustvo rado dijelio sa drugima. Mnogo je pisao o ljepoti liturgije te mu je sama doktorska disertacija bila povezana sa utjecajem iste.

Božje djelovanje u njegovoj duši objašnjava njegove duboke misli o značaju liturgije za Crkvu i sam vjernički život. „Prema liturgijskome razmatranju, svaki katolik postaje veliki univerzalan. On ostavlja po strani svoje osobne interese i počinje osjećati što osjeća sama Crkva, taj velebni odraz samoga neizmjernog Krista. Na temelju liturgije odgaja se svaka pojedina duša. Može se reći da je liturgija pedagogija u pravom smislu riječi jer pomoću nje vjernik u svojoj duši proživljava sve faze vječnoga Kristova života. Vjernik koji se liturgijski moli pridružuje se korovima anđeoskim, koji neprestano hvale Stvoritelja i čovjek se zapravo na taj način već na ovoj zemlji počinje vježbati u onoj službi koju će pun radosti i ushićenja obavljati u vječnosti.“[35] Zanosne misli bl. Ivana o liturgiji Crkve služe kao primjer svim vjernicima o načinu uzdizanja duše k Bogu te o duhovnim plodovima koje Crkva sabire na putu prema nebeskoj domovini. Poticaji blaženika koristili su svima kojima je bio okružen kao i današnjem svijetu koji traga za Bogom, a upravo se u liturgiji oslikava djelić od beskrajne ljepote Boga.

Merz je u svom „Dnevniku ostavio bogatu duhovnu baštinu o različitim pitanjima crkvenoga života. Tako je među ostalim zapisao svoja razmatranja o liturgiji Crkve: „Narodne liturgije moraju da se nakalame na lozu Crkve i tako će u ove ući silne bujice života, koje će sav narod preporoditi. Krist je došao na svijet da svu prirodu posveti, da svakog čovjeka i svaku narodnost posveti.“[36]

2.3. Odnos prema spolnosti i Kristovoj muci u Merčevim spisima

Svetosti života blaženog Ivana Merza svjedočili su već i njegovi suvremenici koji su s njim surađivali i bili u komunikaciji. Članovi „Hrvatskog orlovskog saveza“ na poseban su se

[34] I. Merz, *Sabrana djela,* sv. I., str. 123.
[35] *Isto*., str. 178-179.
[36] I. Merz, *Sabrana djela*, sv. I., str. 128.

način posvjedočili za Merčevu svetost života i djelovanja. „Mnogi su mladi nastavili ostvarivati njegovu duhovnu baštinu, kako to svjedoči i natpis s vijenca koji su mu mladi postavili na grob: Hvala ti, orle Kristov, što si nam pokazao put k Suncu. Iza sebe je ostavio neizbrisiv trag o kojem svjedoče mnoge knjige, članci te imena kojima su ga nazivali: Svjetlo na gori, Vitez Božji, Brat vitez, Anđeo tješitelj, Vitez Krista Kralja, Papin čovjek, Božji čovjek, samo su neka od njih.“[37]

Blaženik je odabrao život u čistoći te ju je smatrao idealom za koji se treba boriti na duhovnom putu. U njegovom spisu „Ti i ona“, Blaženik se osvrće na vlastito poimanje spolnosti kroz odricanje radi višeg cilja. „I spolni nagon, koji je u biljnom i životinjskom carstvu uzrokom tako velebnoga napretka, koji i u čovjeku rađa želju, da živi u potomstvu svome, da rađa bića, koja su slika i prilika Božja, i taj spolni nagon treba Boga, gospodara svoga, da veliča. To on čini žrtvujući samoga sebe.“[38] U spisu se Blaženik osvrće na odnos muškarca i žene pa ističe poruku mladićima: „Kad sretneš djevojku, misli na svoje domaće ognjište. Kao što štuješ svoju majku, moraš da štuješ i svaku djevojku, jer ona ima jednom da postane majkom. Korijen je kršćanskom viteštvu u poštivanju materinskoga dostojanstva.“[39] Njegovi su spisi ostavili golem utjecajna mlade ljude koji su u potrazi za smislom i svrhom života , a Merz svijetli svojim uzornim životom i ukazuje na Onoga od koga svjetlo dolazi. U njegovoj knjizi „Plamen za visinama“, koja je osobito bliska mladima koji su u potrazi za smislom života, istaknute su najvažnije misli blaženika o raznim temama. Teme poput ideala, života, prolaznosti, smrti, Krista, Crkve i Marije, ujedno su okosnica njegovih teoloških promišljanja.

Izvor njegovih nadahnuća često je Sveto pismo pa tako na jednom mjestu piše: „U sv. Pismu, u Pjesmi nad Pjesmama, prikazuje se ova težnja ljudske duše za Bogom i njena sreća, kad ga posjeduje, poredbom zaručništva. Težnja ljudske duše odviše je duboka, a da bi je zemaljska ljubav mogla trajno da zadovolji. I samu najiskreniju bračnu ljubav uvijek smućuju bolesti, brige, trpljenja, a napokon se kod smrti pretvara i u žalost. Tada treba duh da se junački osvijesti i da udovoljenje neograničenoj težnji za ljubavlju traži u zagrljaju Božjem.“[40]

---

[37] Usp. Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti, Naš blaženik profesor IVAN MERZ, Nadbiskupska klasična gimnazija Zagreb (4.5.2020.), https://nkg-zagreb.hr/poznati-nkg-ovci/profesori/bl-ivan-merz/ Posjećeno (6.5.2022.).
[38] Ivan Merz, *Ti i ona. Namijenjeno zrelijoj muškoj omladini*, Merkantile, Zagreb, 1926., str. 51.
[39] *Isto*., str. 55.
[40] *Isto*., str. 23.

Blaženi Ivan Merz duboko je zaronio u otajstvo muke, smrti i uskrsnuća Kristova zahvaljujući predanosti i življenju u Božjoj milosti. Shvatio je kako je Sveto pismo trajni izvor snage i milosti te se trajno nadahnjivao i tražio smjernice u njemu. Među njegovim brojnim spisima ističe se i „Put k suncu“, u kojemu Merz ističe svu ljepotu i božansku dimenziju Crkve. „Svi znamo da je Crkva Katolička mistično Tijelo Kristovo.

Krist je glava, a mi smo njegovi udovi. Kao što je glava na križu umrla, tako po svetom krštenju i udovi mističnog tijela umiru. Isto će tako članovi mističnog tijela s Kristom uskrsnuti. (…) Jedino po Crkvi će doći u nj i postići svoju konačnu svrhu. Slijedi, dakle, da sve u svijetu, sav svjetovni poredak mora služiti da ljudi pripojeni Crkvi i tako Kristu, uskrsnu na vječnost.“[41] Svetost života blaženika na koncu se očituje u njegovoj oporuci koju je napisao pred smrt: „Umro u miru katoličke vjere. Život mi je bio Krist a smrt dobitak. Očekujem milosrđe Gospodinovo i nepodijeljeno potpuno vječno posjedovanje Presvetog Srca Isusova.

I.M. sretan u blaženstvu i miru. Duša će moja postići cilj za koji je stvorena. U Gospodinu Bogu.“[42]

3. Euharistija u životu blaženog Ivana Merza

Cijeli je život blaženog Merza obilježen euharistijom kao ishodištem i izvorom njegovog duhovnog života. Euharistija je glavna snaga njegovog apostolskog žara u služenju drugima i ispunjavanju osobne misije na zemlji. Ivan je Merz u euharistiji kao vrhuncu bogoštovlja svakodnevno izražavao čast i zahvalnost Bogu koji se dao ljudima u kruhu koji daje život vječni. Cijeli je život ostao vjeran svakodnevnom pohodu Božjem Domu i primanju Tijela njegova Sina. Njegova je ustrajnost urodila brojnim plodovima u duhovnom životu koji se stapao sa služenjem i posvećivanjem u svakodnevnom radu i djelovanju.

Blaženik je ozbiljno shvatio Kristove riječi koje su evanđelisti zapisali i čuvali. Sinoptici iznose: „ I dok su blagovali, uze Isus kruh, izreče blagoslov pa razlomi, dade svojim učenicima pa reče: „Uzmite i jedite! Ovo je tijelo moje!“ I uze čašu, zahvali i dade im govoreći: „Pijte iz nje svi! Ovo je krv moja, krv Saveza koja se za mnoge prolijeva na otpuštenje grijeha“ (Mt 26,26-28; Mk 14,22-26; Lk 22,15-20). Nastojao je uskladiti život s

[41] Božidar Nagy, *Put k suncu. Ivan Merz ti govori*, (ur. Božidar Nagy), Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove – Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, Zagreb, 1993., str. 192.
[42] *Isto*, str. 333.

Božjom riječi te mu je postala duhovna hrana na putu, znajući za duhovni boj koji se neprestano odvija u srcu čovjeka u svijetu. Znao je da je hod zemljom putovanje prema vječnoj domovini i oduševio se za najveće blago koje Crkva Kristova posjeduje – euharistiju. U njoj je prepoznao vrhunac dobara kojima Bog obdaruje duše vjernika.

Blaženi je Ivan bio svjestan slabosti i krhkosti čovjeka u svijetu te je spoznao kako je euharistija najčišći izvor na kojemu žedan dolazi utažiti žeđ u hodu prema vječnoj domovini. „Budući da je Krist prešao s ovoga svijeta k Ocu, u euharistiji nam daje zalog buduće slave kod njega: sudjelovanje u svetoj žrtvi poistovjećuje nas s njegovim Srcem, podupire nam snage na putu života, budi čežnju za životom vječnim već sada nas sjedinjuje s nebeskom Crkvom, s blaženom Djevicom Marijom i svima svetima.“[43] U moderniziranom i globaliziranom svijetu današnjice, lik Ivana Merza, koji je uistinu čovjek euharistije, svijetli kao svjetionik koji pomaže suvremenom vjerniku osvijetliti put života te iskazati kojim se putem može uzdići do cilja vlastitog života i punine. Njegov lik pokazuje kako je duhovni život izvor čovjekove sreće i smisla te kako Bog nagrađuje onoga koji mu je vjeran i koji se ne umara kucati na vratima njegovog srca u svakodnevnom sudjelovanju na svetoj euharistiji. Bog posvećuje čovjeka koji surađuje s njim te mu daje život u punini.

3.1. Euharistija kao vrelo života u Katoličkoj Crkvi

Katolička Crkva u svojoj dugoj tradiciji i životu karakterizirana je događajem Posljednje večere na poseban način. Okupljanje učenika na Posljednjoj večeri, a danas vjernika oko stola Gospodnjega, izraz je vjere Crkve i njezine trajne povezanosti s Gospodinom. Zajedništvo apostola temeljni je element na kojemu je sazdana Crkva Kristova, a upravo je euharistija trajni izvor tog zajedništva od početaka do danas. „Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama“(Dj 2,42). Bog ostavlja sama sebe u euharistiji kako bi se trajno povezao s čovječanstvom u svim vremenima. Upravo je sakrament euharistije bitno povezan s ostalim sakramentima tako da se ne može zamisliti dijeljenje katoličkih sakramenata poput krštenja, potvrde ili ženidbe bez svete Mise, a vrhunac je u svetoj pričesti. Gospodin u evanđelju po Ivanu svjedoči: „Ja sam kruh života. Tko dolazi k meni, neće ogladnjeti; tko vjeruje u mene, neće ožednjeti nikada.“(Iv 6,35)

[43] KKC, br. 1419.

Božja riječ jamstvo je vjerniku te njezinim prihvaćanjem i izvršavanjem vjernik se usavršuje i suobličuje onomu komu je povjerovao. Crkva kao zajednica vjernika i kao Tijelo Kristovo živi od Glave koja je Krist i upravo je u svetoj euharistiji vrhunac liturgijskog života cijele zajednice vjernika. „Euharistija je srce i vrhunac života Crkve, jer njome Krist Crkvu i sve njezine članove pridružuje svojoj žrtvi hvale i zahvaljivanja, koju je jednom zauvijek na križu prinio Ocu; po ovom sakramentu on izlijeva milost spasenja na svoje Tijelo – Crkvu“.[44] Liturgija Crkve sredstvo je i način zahvaljivanja Bogu u zajedništvu vjernika na svemu što čini počevši od života pojedinaca do svega stvorenoga. Bogoštovlje se odvija u župnim zajednicama koje su rasprostranjene po cijelome svijetu i slavljenje svete Mise bitna je odlika katoliciteta tih zajednica. Pastiri zajednica pozvani su na odgovornost i služenje u zajednicama te promicanje jedinstva sveopće Crkve.

Jedinstvo vjere i apostolskoga nauka čuva se u zajednici koja vrši bogoslužje i time iskazuje vjernost i odanost Trojedinom Bogu. Liturgijom se na izvanjski način uprisutnjuje ono što se događa u zajednici vjernika, a to je u prvom redu Božje milosno djelovanje i zahvati kojima se izgrađuje zajedništvo duša s njime.

Cilj je egzistencije čovjeka koji vjeruje život vječni. Sakrament svete euharistije najveća je snaga vjernikovoj duši jer prima i ugošćuje samoga Boga u svoju nutrinu. Evanđelje po Ivanu svjedoči o snazi Božjoj u tom sakramentu: „Ovo je kruh koji silazi s neba: da tko od njega jede, ne umre. Ja sam kruh živi koji je s neba sišao. Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijeke. Kruh koji ću ja dati tijelo je moje – za život svijeta“(Iv 6, 50-51). Bog je izvor ljubavi i ta se ljubav razdaje onima koji su otvorena srca za primiti ju; na poseban se način razdaje u svetoj Misi gdje se uprisutnjuje muka, smrt i uskrsnuće Sina Božjega za spas svijeta. „Euharistija je spomen-čin Kristova Vazma: to jest djela spasenja koje je Krist izvršio životom, smrću i uskrsnućem, a koje se uprisutnjuje po liturgijskom činu“.[45]

Krist obećava spasenje svakomu tko vjeruje njegovoj riječi i ravna vlastiti život po Riječi koja je Tijelom postala. Božanska se mudrost očitovala u približavanju čovjeku preko spuštanja na njegovu, ljudsku razinu i oplemenjivanju iste. Bog je onaj koji prvi pristupa čovjeku i želi ga uzdići u njegovu dostojanstvu i vrijednosti. Svaka je osoba pozvana prepustiti se djelovanju milosti koja preobražava njezinu egzistenciju i pogled prema cjelokupnoj stvarnosti te odgovoriti na Božji poziv koji će joj ispuniti život. Osoba koja se

[44] KKC, br. 1407.
[45] KKC br. 1409.

prepoznaje kao sin ili kći Boga Oca s radosnim ushitom služi i zahvaljuje na svom izabranju za život u punini u Božjem naumu spasenja.

Bez primanja kruha koji daje život vječni čovjek ostaje prazan te onemogućen u duhovnom napretku. Sveta Misa uvijek ostaje izvor na kojemu žedni dolaze piti i primiti milost i darove Duha Svetoga kako bi ustrajali na putu spasenja. Gospodin poziva na jedinstvo duše s njim jer je ono izvor istinske sreće za kojom čovjek traga. Čovjek koji traga za ljubavlju i prihvaćanjem kao osnovnim potrebama duše, u jedinstvu s Gospodinom, čije tijelo prima u svetoj euharistiji, nalazi sigurnost i zadovoljstvo. Prepoznati se kao sin ili kći Oca te otkriti vlastiti identitet i vrijednost u Očevu zagrljaju najveće je dostignuće čovjeka koji traga za Bogom.

3.2. Misli blaženog Ivana Merza o euharistiji

Duhovni život blaženog Ivana Merza obilježen je svakodnevnim sudjelovanjem na Gozbi Jaganjčevoj i primanjem svete euharistije. On je kao mlada osoba shvatio kako je neizmjerna vrijednost svete Mise te je želio stići najbržim putem do spasenja preko svete pričesti. Blaženik je zapisao mnoštvo nadahnjujućih misli o svetoj euharistiji. Ona je bila trajni izvor svih njegovih apostolskih pothvata. „Kako je velik Onaj koji samoga sebe kao Kruh, svu svoju veličinu, svu ljubav – nama daje. Pričest je izvor života. Kod mise sam se tako uživio da sam zbilja mistički osjećao pretvorbu. Kod pretvorbe sam mistčki osjećao da je ondje prisutan Krist, kojemu se moramo klanjati.“[46] Ivan je osjećao snagu tog sakramenta i zato mu je trajno hrlio. Kao čovjek vjere, nade i ljubavi, iskusio je Kristovu milost i moć u primanju njegova Tijela te se tako odazvao na njegov poziv za sjedinjenjem i preobraženjem svog cijelog bića.

Euharistija je igrala veliku ulogu u njegovom duhovnom životu: „Merz je ispravno shvatio važnost liturgije za osobni susret s Bogom i za čitavu duhovnu obnovu. Bio je pak uvjeren da je misa srce liturgije i da bez mise nema pravog liturgijskog života. Zato je najviše pisao i najzanosnije govorio upravo o misi, o aktivnom sudjelovanju, o misalu, o pričesti, o gregorijanskom pjevanju. Sve ono što je o tome govorio i pisao, potvrđivao je svojim životom, jer je kod mise sudjelovao svaki dan s misalom u ruci i dnevno se pričešćivao.“[47]

[46] Ivan Merz, *Misli*, Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, Zagreb, 2002., str. 22-23.
[47] Marin Škarica, Ivan Merz – promicatelj liturgijske obnove u Hrvatskoj, u: *Obnovljeni život*, 34 (1979.) 4, str. 330.

Privilegirano mjesto susreta sa Kristom bila mu je sveta Misa; duboko je proživljavao sva stanja duše u dodiru sa živim Bogom te je zato imao što zapisati i ostaviti za baštinu Crkve u Hrvata.

Njegove su misli pune zanosa i ljubavi i ostaju pečat njegovom djelovanju kojim je proslavljao Boga. „Euharistija napunja dušu rasvjetom koja je svjetlija od dana, koja je pretvara u duševno zadovoljstvo, koja smiruje u osjećanju nečega nepoznatog i neizmjernog. Sam ne znam kako, tu je ona silna želja za Kruhom, za onom malom Hostijom. Moja bi usta i sva bi moja unutrašnjost htjela Hostiju da se s njom spoji. Htio bih blagovati Gospodina, koji me voli više nego itko i koji mi je draži od svega na svijetu.“[48] U Merčevim se spisima otkriva njegova duša koja je puna kreposti vjere, nade i ljubavi te također kreposti razboritosti, umjerenosti, jakosti i pravednosti. Pokazao je kako se svetost krije u svakodnevnom izvršavanju vlastitih obveza te neprestanoj molitvi zahvale Gospodinu Bogu. On je uzor napose mladim ljudima koji su voljni živjeti ozbiljnim duhovnim životom na koji ih Gospodin poziva. Ivan Merz svijetli svojim primjerom ljudima današnjega vremena u njihovim izazovima i borbama sa kojima se susreću na duhovnoj dimenziji življenja.

On je putokaz svima onima koji žele živjeti u jedinstvu sa Katoličkom Crkvom i vjerom koju ona ispovijeda. Pokazuje kako je svetost dohvatljiva svakom čovjeku koji surađuje s milošću Božjom. Gospodin se daje duši u euharistiji i želi se ujediniti s njom u ljubavi, a brojne misli blaženog Ivana Merza svjedoče o snazi te ljubavi. „Ne zaboravimo na Kristovu neizmjernu ljubav i posvetimo veću pažnju maloj bijeloj Hostijici, koja osamljena na nas čeka u studenim crkvicama. Sve veličanstvene molitve i pjesme, sva vaša razmatranja, svi vaši čini tijekom dana moraju biti kristocentrični, moraju biti usmjereni prema tom jedinom času vašega dnevnoga života – sv. Pričesti. Sjedinjujući se s Kristom u sv. Pričesti već se na zemlji ispunjava vaša zadnja svrha i postajete dionicima same Božje biti“.[49]

Vrhunac je svete Mise u svetoj pričesti i bez nje je odlazak na Misu na neki način nepotpun. Pozvani smo na savršenost jer smo djeca Božja koju je otkupio i posvetio te se u slobodi odlučujemo odgovoriti na taj uzvišeni poziv. Blaženi Ivan Merz svjedoči*:* „Budimo suvremeni katolici i postanimo po sv. Pričesti dionicima beskrajnog života Riječi Božje. Euharistija je najjače sredstvo, ona vatra koja u nama pali rđe grijeha i daje života našoj duši. Euharistija nas vodi k vrhuncu kršćanske savršenosti, pravog unutarnjeg života“.[50] Sveta je

[48] I. Merz, *Misli*, str. 24-25.
[49] *Isto*, str. 24.
[50] *Isto*, str. 25.

pričest svjetionik na putu života vjernika koji se suočen sa brojnim duhovnim suhoćama i krizama identiteta u svijetu u kojemu se neprestano odvija borba između dobra i zla. U toj borbi koja se odvija u ljudskom srcu sveta je pričest iznimna snaga i moć koja pobjeđuje sile zla. „Euharistija je naša prva radost na zemlji; po njoj već postajemo dionicima buduće nebeske slave. Po svetoj Pričesti u našoj duši počinju strujati one vode koje vode u život vječni. Sveta Pričest najbrže i najlakše preporađa i diže naš nutarnji život. U svetoj Pričesti duša slavi svoje trijumfe, postaje slična svom božanskom Zaručniku, postaje božanska, postaje dionicom neizmjernosti i vječnosti“.[51]

[51] *Isto*, str. 25.

Zaključak

U ovom smo radu promišljali o životu i djelu blaženog Ivana Merza te smo pokušali iznijeti objektivan prikaz njegova lika i stvaralaštva, koje je obilježilo prvu polovicu 20. stoljeća. Osobito je značajan utjecaj blaženika na tadašnja vjerska strujanja u narodu te je Merz jedan od istaknutih, mladih katoličkih intelektualaca u tom vremenu. Isticao se po želji i odluci za konkretizacijom vjerskih istina u životnom djelovanju te samom provedbom navedenih. Utjecao je na mlade vjernike koji su htjeli aktivno djelovati u društvu te tako mijenjati svijet u kršćanskom duhu. Borio se za povratak kršćanskih vrednota u svim društvenim sferama te je bio neumoran u svojim nastojanjima zajedno sa mnogim mladim ljudima koji su slijedili njegov primjer i poticaj. Prikazali smo odrastanje i školovanje blaženika te uočili kako je već u mladenaštvu osjećao Božji poziv za savršenstvom kršćanskoga življenja koje je svim snagama nastojao ostvariti. Književnost ga je motivirala i otvorila razumijevanje za uzdizanjem duše pod njenim utjecajem te je tako uočavao dubinu i ljepotu koju pisana riječ skriva.

Izuzev književnosti, liturgija je uzdizala njegov duh k Bogu te joj se posvema posvetio. U liturgiji je Crkve sveta euharistija vrhunac njezinog služenja, slavlja i bogoštovlja. Merz se tako oduševio svetom euharistijom da mu je ona bila izvor snage svakoga dana te ju je nadasve štovao. Istaknuli smo njegove najznačajnije misli o liturgiji i svetoj euharistiji te su one baština Crkve i poticaj svim ljudima koji traže način kako Boga upoznati i ljubiti te mu se predati. Iznijeli smo njegovu pisanu baštinu koju je na poseban način obradio otac Božidar Nagy, postulator za beatifikaciju blaženog Ivana Merza. Izuzev toga, promišljanja o blaženikovu životu i djelovanju potkrijepili smo citatima iz Svetoga pisma, koje je glavni izvor Božje objave. Pokazali smo kako jedino euharistija, kao vrhunac bogoštovlja, otkriva najveću dubinu Ivanovog lika te istaknuli njezin utjecaj na njegovu cijelu egzistenciju. Blaženi Ivan Merz ostat će svijetli lik i putokaz svim vjernicima kako doći do Boga i s njime ostati.

BIBLIOGRAFIJA

1. Izvori

Benedikt XVI., *Deus caritas est – Bog je ljubav. Enciklika biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o kršćanskoj ljubavi*, KS, Zagreb, 2016.

Biblija, KS, Zagreb, 2019.

Ivan Merz, *Misli*, Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, Zagreb, 2002.

Ivan Merz, *Plamen za visinama. Misli sluge Božjeg Ivana Merza*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove – Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, Zagreb, 1999.

Ivan Merz, Sabrana djela. *Dnevnik 1914.-1928., sv. 4*., ur. Božidar Nagy, Postolatura za kanonizaciju bl. Ivana Merza – Glas koncila, Zagreb, 2014.

Ivan Merz, *Sabrana djela. Književnost, Liturgija, Katolička akcija, sv. I*., ur. Božidar Nagy, Postulatura za kanonizaciju bl. Ivana Merza, Filozofski fakultet družbe Isusove – Glas Koncila, Zagreb, 2011.

Ivan Merz, *Ti i ona*. *Namijenjeno zrelijoj muškoj omladini*, Merkantile, Zagreb, 1926.

Katekizam Katoličke Crkve, HBK – Glas Koncila, Zagreb, 2016.

2. Literatura

Ceraj, Saša, Povijesni razvoj i važnost djelovanja hrvatskog Orlovstva, u: *Obnovljeni život*, 71 (2016.) 1, str. 39-54.

Grbac, Josip - Markulić, Franko, Krepostan život blaženog Ivana Merza, u: *Riječki teološki časopis*, 23 (2015.) 1, str. 225-248.

Matić, Zdravko - Lagetar, Krešimir, Djelovanje Ivana Merza u Hrvatskome katoličkom pokretu, u: *Obnovljeni život*, 68 (2013.) 3, str. 323-337.

Nagy, Božidar, *Ivan Merz. Istaknuti laik u svjedočenju evanđelja*, Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, Zagreb, 1995.

Nagy, Božidar, *Put k suncu. Ivan Merz ti govori*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove - Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, Zagreb, 1993.

Nagy, Božidar, Ivan Merz - čovjek vjere i odgojitelj za vjeru. u: *Obnovljeni Život*, 52 (1997.) 3-4, str. 283-298.

Podgorelec, Franjo - Crnković Ivan, Liturgijska duhovnost bl. Ivana Merza, u: *Obnovljeni život*, 72 (2017.) 2, str. 213-223.

Škarica, Marin, Ivan Merz – promicatelj liturgijske obnove u Hrvatskoj, u: *Obnovljeni život*, 34 (1979.) 4, str. 323-338.

Šušnjić, Đuro, Obasjani novom zorom, u: *Crkva u svijetu*, 23 (1988.) 1, str. 57-67.

Znidarčić, Lav, Križarska organizacija. Životno djelo Ivana Merza, u: *Obnovljeni život*, 52 (1997.) 3-4, str. 251-256.

3. Članci s interneta

Hrvatska enciklopedija mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021., Pristupljeno (29.4.2022.), https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=30900

Hrvatska katolička mreža, Dario Zurchauer, *Pročitajte ove prekrasne citate svetaca o euharistiji*, 23.3.2021. https://hkm.hr/vjera/procitajte-ove-prekrasne-citate-svetaca-o-euharistiji/ Posjećeno (15.5.2022.)

IKA, *Euharistija – sakrament jedinstva*, Papina opća audijencija u srijedu 8. studenoga 2000., https://ika.hkm.hr/novosti/euharistija-sakrament-jedinstva/ Posjećeno (16.5.2022.).

Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti, Naš blaženik profesor IVAN MERZ, Nadbiskupska klasična gimnazija Zagreb (4.5.2020.), https://nkg-zagreb.hr/poznati-nkg-ovci/profesori/bl-ivan-merz/ Posjećeno (6.5.2022.).

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, _____, kao pristupnik za stjecanje zvanja *sveučilišnoga/sveučilišne prvostupnika/prvostupnice katehetike*, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo moga vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, _____

Potpis

THE EUCHARIST IN THE LIFE OF BLESSED IVAN MERZ

ABSTRACT

In this paper we will reflect on the life and work of Blessed Ivan Merz and we will especially emphasize the influence of the Holy Eucharist on his spiritual life and work. In the first part of the paper, we will show the childhood and schooling of Ivan Merz. In the second part of the paper we will present his activity in a Catholic organization called the "Croatian Eagle Alliance" and the impact of literature and liturgy on his life and work. In the third part of the paper we will show the influence and power of the Holy Eucharist in Merz's youthful life and especially the beauty of Merz's thoughts inspired by the Holy Eucharist, which are preserved in his written heritage. Blessed Ivan Merz is an example of a faithful layman who unites his Catholic faith and love for his country. He is a special example for young people who need the image of the Blessed Ivan Merz as a true role model who fights with spirit and body against the evil of this world and glorifies God with all his being.

KEYWORDS: Blessed Ivan Merz, Eucharist, Croatian Eagle Association, literature, liturgy.